

Sekretariat Rady Konsultacyjnej ds. Ochrony Konsumentów
Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Protokół z XXII posiedzenia Rady Konsultacyjnej ds. Ochrony Konsumentów z 8 maja 2019 r.

W posiedzeniu wzięli udział członkowie Rady Konsultacyjnej ds. Ochrony Konsumentów (Rady) oraz zaproszeni goście. Obrady miały miejsce 8 maja 2019 r., w siedzibie Urzędu Marszałkowego Województwa Małopolskiego (Kraków, ul. Raławicka 56, sala sesyjna) w godzinach 10.00-14.00.

I. Otwarcie posiedzenia, przyjęcie porządku obrad.

Posiedzenie otworzyła i prowadziła **pani Marta Malec-Lech**, Przewodnicząca Rady, Członek Zarządu Województwa Małopolskiego.

Pani Marta Malec-Lech powitała członków Rady i zaproszonych gości, a także przedstawiła nowych członków Rady. Następnie przedstawiła projekt porządku posiedzenia, który został przyjęty bez uwag.

Członkowie Rady nie zgłosili uwag do protokołu z XXI posiedzenia, a w związku z tym został on przyjęty w przekazanym kształcie.

Członkowie Rady nie zgłosili propozycji tematów kolejnego posiedzenia, ustalono, iż propozycje tematów członkowie Rady będą zgłaszać mailowo lub telefonicznie do sekretariatu Rady.

II. Podsumowanie wystąpień i dyskusji w części dotyczącej kontroli lombardów pod kątem naruszenia przez przedsiębiorców indywidualnych oraz zbiorowych interesów konsumentów

Tą część spotkania prowadził **pan Jerzy Gramatyka**, Wiceprzewodniczący Rady, Miejski Rzecznik Konsumentów w Krakowie. Przedstawił kwestie funkcjonowania lombardów w Polsce i poprosił o zabranie głosu zaproszonych gości.

Pan Bogusław Nędzka, z-ca Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej wyjaśnił iż Inspekcja Handlowa kontroluje lombardy tylko pod kątem sprzedaży rzeczy, natomiast kontrola instytucji pożyczkowych nie leży w ich kompetencjach. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie zleca kontroli o zasięgu ogólnokrajowym podmiotów typu lombard. Kontrole są prowadzone w niewielkim stopniu w ramach standardowych działań, a w ramach działań interwencyjnych (czyli w efekcie złożonej skargi) podjęto tylko jedną kontrolę w ubiegłym roku.

Asp. szt. Krzysztof Krężel, przedstawiciel Wydziału do Walki z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie wyjaśnił, iż policja nie posiada narzędzi, które pozwalałyby na prowadzenie systematycznych kontroli lombardów – czyli podjęcie działań prewencyjnych weryfikujących podstawę prawną działania lombardu oraz

kontrolę sprzedawanego asortymentu. To przekraczałoby ustawowe uprawnienia policji, gdyż takie czynności są naruszeniem swobody działalności gospodarczej. Policja podejmuje szereg czynności o charakterze niejawnym (na podstawie pozyskanych informacji o działalności przestępczej) oraz jawnym (w ramach działań procesowych).

Pan Waldemar Jurasz, dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie przedstawił możliwości prawne i zakres prowadzonych kontroli instytucji pożyczkowych. Stwierdził, iż do marca 2011 r. (czyli do wejścia w życie ustawy antylichwiarskiej) Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeprowadził kilka postępowań w sprawie lombardów. Jednak od tego momentu skargi przestały wpływać, np. w ostatnim roku do wszystkich oddziałów Urzędu wpłynęła tylko jedna skarga i aktualnie toczy się w tej sprawie postępowanie.

Pan Jarosław Ryba, prezes Zarządu Polskiego Związku Instytucji Pożyczkowych (PZIP) wyjaśnił, iż Związek reprezentuje tylko instytucje pożyczkowe działające w Internecie udzielające kredytu konsumenckiego całkowicie online. Lombardy nie działają w modelu online, dlatego PZIP ich nie reprezentuje. Zauważył, iż lombardy to działalność o charakterze rozproszonym nie posiadającym swojej reprezentacji. Ponadto członkowie PZIP i lombardy nie mają wspólnych klientów. Łączy ich natomiast ustawa o kredycie konsumenckim w zakresie udzielania pożyczek osobom fizycznym.

Zwrócił uwagę, iż w praktyce lombardy nie stosują się do przepisów ustawy z 2017 r. o rejestrze instytucji pożyczkowych. Z różnych opracowań wynika, że punktów lombardowych jest od 15 do 20 tys., tymczasem w rejestrze instytucji pożyczkowych zarejestrowanych jest tylko ok 450 przedsiębiorców. Ci, którzy nie znajdują się w rejestrze to najczęściej przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, a więc z uwagi na formę prowadzonej działalności, nie mogą znaleźć się w rejestrze. Rejestr obejmuje wyłącznie podmioty działające w formie spółki kapitałowej z kapitałem min. 200 tys. zł. Większość właścicieli lombardów unika wpisania do rejestru tłumacząc, iż prowadzą działalność mieszaną (np. komisową). Ale udzielając pożyczek podlegają ustawie o kredycie konsumenckim czyli w stosunku do ok. 15 tys. przedsiębiorców w Polsce istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, tym powinna zająć się już prokuratura.

Należy zwrócić także uwagę, iż właściciele lombardów nie stosując się do ustawy, pozbawiają swoich klientów praw z niej wynikających np. 14 dniowego terminu na odstąpienie od umowy.

Pani Agnieszka Wachnicka, prezes Fundacji Rozwoju Rynku Finansowego podkreśliła, iż reprezentuje instytucje finansowe o tradycyjnym modelu działalności, które nie wymagają zabezpieczenia rzeczowego. Wskazała, iż pierwszym etapem jakiegokolwiek dyskusji w omawianym temacie powinno być zdefiniowanie znaczenia pojęcia lombard. Jeżeli udzielają pożyczek pod zastaw to podlegają ustawie o kredycie konsumenckim. Zwróciła uwagę, iż Polski Lombard sp. z o.o. zaprasza do współpracy jednoosobowe działalności gospodarcze, które działają jako pośrednicy czyli udzielają finansowania w imieniu Polskiego Lombardu i pobierają opłaty za przechowywanie towaru (jednocześnie płacąc prowizję Polskiemu Lombardowi). Omijają prawo, ale i tak powinni znaleźć się w bazie pośredników kredytowych, a tak nie jest – w bazie zarejestrowanych jest zaledwie 5 pośredników. Jeżeli wymogi nie są dochowane to prawo przewiduje sankcje karne. Pojawia się też inne zagrożenie – pod zastaw przekazywane są nie tylko zegarki, telefony czy inne drobne przedmioty, ale również nieruchomości.

Wskazała, iż w przypadku lombardów mamy do czynienia z 4 modelami prowadzenie działalności: agencyjnym (jeden podmiot wpisany, reszta pośredniczy), na podstawie umów kupna-sprzedaży, na podstawie umów przechowywania towarów, szara strefa. Skuteczna

egzekucja wymaga zdefiniowania pojęcia lombardu, aczkolwiek już na bazie obowiązujących przepisów można część z tych działalności skutecznie ścigać.

W trakcie dyskusji, członkowie Rady zwrócili m.in. uwagę na:

- nieczytanie umów przez konsumentów wynikające z faktu, iż często są to wielostronicowe dokumenty, które wymagają dodatkowej analizy i czasem konsultacji. W przypadku wielostronicowych umów zawieranych w lokalu przedsiębiorcy powinno również działać 14-dniowe prawo do odstąpienia od umowy.
- konieczność przygotowania stosownego stanowiska Rady w sprawie lombardów i kontynuowania dyskusji z udziałem przedstawicieli ministerstw finansów i sprawiedliwości.

III. Podsumowanie wystąpień i dyskusji w części dotyczącej edukacji konsumenckiej w Polsce

Tą część spotkania prowadził **pan Jerzy Gramatyka**, Wiceprzewodniczący Rady, Miejski Rzecznik Konsumentów w Krakowie. Przedstawił temat i poprosił o zabranie głosu zaproszonych gości.

Pani Halina Cimer, Małopolski Wicekurator Oświaty wyjaśniła, iż do kompetencji kuratorium należy ewaluacja, kontrola, monitorowanie i wspomaganie szkół. Fundamentalne wartości szkoły to: nauczyć, wychować i opiekować. Edukacja konsumencka wpisuje się we wszelki zadania realizowane w szkole – edukacyjne i wychowawcze. Aktualnie funkcjonuje wiele programów polskich i małopolskich, które ułatwiają edukację konsumencką, a nowe technologie – zwłaszcza Internet ułatwiają dostęp do materiałów i programów na ten temat. W nowej podstawie programowej nauczyciele mogą poświęcić 30% czasu na dany przedmiot na pracę metodą projektu - to również przestrzeń dla edukacji konsumenckiej.

Pani Wioletta Wilimska, dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie przedstawiła działania samorządu województwa na rzecz edukacji konsumenckiej młodzieży i seniorów. Wyjaśniła, iż w 2017 r. w wieku poprodukcyjnym było 19,55% Małopolan, a to oznacza iż w wieku 65+ było ponad 550 tys. osób, a w wieku 60+ aż 760 tys. osób. Szacunkowe dane mówią o 1 mln osób w wieku poprodukcyjnym w 2055 r. Zarząd Województwa Małopolskiego zaplanował otwarty konkurs ofert na działania związane z promocją edukacji konsumenckiej na kwotę 200 tys. zł. To pilotażowy program dla młodzieży i seniorów. Link do konkursu (konkurs został ogłoszony 9 maja, a link do niego został przekazany niezwłocznie członkom Rady): <https://www.malopolska.pl/aktualnosci/sprawy-spoleczne-i-rodzina/malopolska-wspiera-dzialania-ngoow-na-rzecz-ochrony-praw-konsumentow>

Pan Andrzej Roter, prezes Zarządu Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce zaznaczył, iż program etyczny Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych dobrze wpisuje się w edukację i prewencję. Zasady Dobrych Praktyk KPF stanowią zbiór zasad postępowania, opartych na ogólnych normach moralnych i zgodnych z obowiązującym prawem według których Członkowie KPF prowadzą działalność biznesową, wypracowanych oddolnie i przyjętych dobrowolnie do stosowania przez Członków KPF. Zasady etyczne zostały przyjęte w czerwcu 2005 roku. To efekt idei samoregulacji, przyjętej za fundament funkcjonowania KPF. Zasady te, to tzw. miękkie prawo stanowiące narzędzie do kształtowania praktyk biznesowych i efektywnej poprawy standardów rynkowych oraz jakości produktów i usług Członków KPF.

Pan Waldemar Jurasz, dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie wyjaśnił, iż edukacja konsumencka należy do kompetencji biura Prezesa UOKiK, a nie regionalnych oddziałów. Urząd prowadzi szereg działań związanych z edukacją konsumencką m.in. strony internetowe z bogatą bazą materiałów, działalność wydawniczą, opracowania przygotowywane przez podmioty zewnętrzne kierowane do różnych grup (np. do najmłodszych po tytule „Chodź, opowiem Ci bajeczkę” - proste rymowanki), udział w konferencjach, kongresach, spotkaniach, szkoleniach.

W trakcie dyskusji, członkowie Rady zwrócili m.in. uwagę na:

- ogromną rolę edukacji konsumenckiej jako łatwiejszego i szybszego sposobu na zmniejszenie liczby poszkodowanych, bo zmiany w prawie wymagają czasu, a postępowania w sądzie się przedłużają,
- konieczność podjęcia skutecznych i efektywnych działań na edukacji konsumenckiej młodzieży,
- rozszerzenie programów edukacji konsumenckiej o najmłodszych i seniorów.

Ponadto zgłoszono wniosek o zaproszenie do Rady przedstawiciela Urzędu Komunikacji Elektronicznej i Rzecznika Praw Pacjenta.

Pan Jerzy Gramatyka podsumował i zakończył spotkanie.

Protokół sporządził:
Joanna Matuszczyk
Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego